

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum vna persoua possit assumere sine alia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

superius dicti: ideo si hic Deus primo terminasset assumptionem, esset unio non in natura, sed in persona seu hypostasi, complete tñ quò ad p se primo terminu. Qd ideo addo, quia quò ad secundariu terminu esset et unio in piona complete. nam sicut hic Deus non inuenitur nisi p & Filius & Spiritus sanctus: ita tñ hic De-

homo non inuenitur nisi Pater & Filius & Spiritus sanctus. Sicut enim nūc quicquid conuenit huic Deo em se, conuenit Patri & Filio & Spiritu sancto: ita tunc esse hominem, quia conueniret huic Deo em se, hoc est non ratione trium personarum, conueniret cuilibet personae diuinae. Vt utendo hac ratione habere hoc potes ab auctore in art. 2. huius q. in responsione ad secundu, & sic unio terminata per se primo ad hunc Deum, terminaretur secundario ad omnes & singulas personas diuinas, ac per hoc considerato utroque termino. s. primario & secundario humanae naturae assumptione personalitas propria, qua caret, suppleretur perfecte quò ad perfectam rationem personalitatis, qualem supplementationem non faceret primarius terminus assumptionis secundum se. Quocirca tam assumptio, quam unio huiusmodi si fieret, non esset omnino eiuſdem rationis cu assumptione & unione, quae facta est: esset enim p se primo ad subsistentes commune: quae vero facta est per se primo ad subsistentes, incommunicabile esset per se primo ad personam incomplete, quamuis excellentiorem omni persona creatura, quae facta est per se primo ad personam complete & iam excellentiorem omni persona creata esset secundario ad omnes personas Trinitatis, quae facta est ita per se primo ad unam illarum, s. uerbum, quod nullo modo ad alias duas. Esset tamen eiuſdem rationis aequaliter, hoc est quò ad hoc, qd esset unio similis unioni in persona, & iudicanda sicut dicta de unione in persona, complete tamen. Et ad ostendendam hanc identitatem rationis in utraque unione, si fiat ad subsistentes in natura diuina, & si fiat per se primo ad personam auctorem in litera praesentis articuli disunctiue bis dixit subsistentiam uel personalitatem, & superius in q. 2. ut ibi expositum est, uisus est hypostasis, suppositus, & personae nomine communiter ad personam complete & incomplete. Vnde nullam video in hac materia distinctionem inter Auctoris doctrinam & Scot. in 3. senten. dist. q. 2. Cauendus tamen uidetur in re hac Duran ibidem, quae 4. non ut contrarius nobis, sed ut contrarius ueritati, & ignorantiam propriam uocem, aut abutens uocabulis. Veritati quidem contrarius pro quantum negat sequi stante hac hypothesi omnes personas, s. Patrem & Filium & Spiritum sanctum incarnatas, quia erroneum est unam personam non posse incarnari sine alia. Nescio unde iste somnauit errorem hunc, stante illa hypothesi, cum euidenter pateat, quòd stante positione ista, oporteret personas diuinas ita concurrere ad incarnationem terminando mediante natura, sicut modo concurrunt cauando illam mediante natura. Sed con-

A stat modo uerum simpliciter, & absolute esse, qd Pater causa-uit assumptionem illam, & similiter Filius causa-uit, & similiter Spiritus sanctus causa-uit: quia causa-uit illam in quantum sunt hic Deus, ergo tunc esse: similiter uerum simpliciter, quòd Pater & Filius & Spiritus sanctus terminarent assumptionem illam, & consequenter quia causa-unt & terminarent, uere ac necessario dicerentur incarnati. Quomodo autem uocabulis abutatur, aut propriam uocem ignoret, non est praesens propositi ostendere, ubi non arguendi alios, sed exponendi D. Tho. prouincia assumpta est, ad ueritatis notitiam capeſſendam, sicut sit cauum reddidisse lectorem.

fracta personalitate per intellectum, dñ nihil remanere p modum resolutionis, quasi aliud sit qd subijcitur relationi, & aliud ipsa relatio: quia quicquid consideratur in Deo, consideratur ut suppositum subsistes. Potest tamen aliquid eorum, quae dicuntur de Deo, intelligi sine alio, non per modum resolutionis, sed per modum iam dictum.

SED CONTRA est, quod Dionysius 2. c. de diu. no. in incarnationis mysterium dicit pertinere ad discretam theologiam, sicut quae scilicet aliquid distinctum dicitur de diuinis personis. RESPON. Dicendum, qd sicut dictum est, assumptio duo importat, s. actum assumptis, & terminu assumptionis. Actus autem assumptis procedit ex diuina uirtute, quae cois est tribus personis: sed terminus assumptionis est persona, sicut dictum est: & ideo id quod est actionis in assumptione, cois est tribus personis: sed id quod pertinet ad rationem termini, conueniunt uni personae, qd non alij. Tres nam personae fecerunt, ut humana natura uniretur uni personae filij.

AD PRIMVM ergo dicendum, quòd ratio illa procedit ex parte operationis. Et sequeretur conclusio, si solam illam operationem importaret abique termino, qui est persona. Ab SECUNDO dicendum, quod natura dicitur incarnata, sicut & assumens ratione personae, ad quam terminata est unio, sicut dictum est, non autem prout dicitur communis tribus personis.

D Dicitur autem tota natura diuina incarnata: non quia sit incarnata in omnibus personis, sed quia nihil deest perfectione diuinae naturae, personae incarnatae.

Secundo probatur, quòd ad partem negatiuam, scilicet non quòd ad operationem: quia actus assumptis sit uirtute diuina communis tribus personis. Tercio probatur, quòd ad partem affirmatiuam, scilicet quòd ad terminum: quia terminus est persona. Quarto manifestatur tota conclusio: quia tres personae fecerunt naturam uniri uni personae. Ex hac autem conclusionem & eius probationem manifeste sequitur principaliter intentam conclusio tacita: nam ex eo quòd assumere importat utrumque, scilicet operationem & terminum, oportet utrumque inueniri in illo, de quo uere enuntiandum est assumere & non alterum tantum. Et quia in nulla persona diuina inuenitur utrumque, nisi in una tantum: ideo uni personae conuenit assumere sine alia assumente.

In responsione ad primum perspicere doctrinam datam in praecedenti articulo de quaestione nouiter mota, consonam esse auctori hic dicitur quòd ratio illa, scilicet sicut essentia est communis & car. procedit ex parte operationis, & subiungenti, & sequitur conclusio, si solam illam operationem importaret assumptio abique termino, qui est persona. Vnde habes, quòd si assumptio non importaret personam pro termino, quòd assumptio esset communis tribus personis: sed in hypostasi seu ab actu actione posita, assumptio non importaret personam pro se primo termino. (de tali enim termino sermo est) sed hunc Deum, igitur in tali casu assumptio communis esset tribus personis secundum auctoris doctrinam.

¶ Super

In corp. ar.

3. dist. q. 5. ar. 4.

Enchir. 38. a. m. d. 10.

lib. 1. Orth. dist. 6.

Ca. 2. par. 1. a. medi. & ante med.

Art. 1. huius quest.

¶ Super Quaestio 3. Articulus quartus.

Art. 1. huius quest.

Art. 1. huius quest.

¶ Super

Super Quaestione
3. articulum quaestio
1100.

Titulus clarus est, nihil aliud apponendo, quam titulus sonet, quod dico, quia non queritur, an simul poterit alia persona eandem naturam assumere, sed simpliciter, an poterit assumere: ad quod verificandum non requiritur similitudo: sed sufficit, quod sicut solus filius est incarnatus, ita solus Pater fuisse incarnatus, aut solus Spiritus sanctus.

Art. 2. huius
quaest.

3. dist. 1. q. 2.
art. 3.

In corpore articuli unica est conclusio responsiva quaestio affirmativa: Pater uel Spiritus sanctus potuit carnem assumere, sicut & Filius. Probatur divina uirtus potuit naturam humanam unire personae Patris uel Spiritus sancti, sicut uniuertit eam personae Filij, ergo Pater uel Spiritus sanctus potuit carnem assumere. Antecedens probatur syllogistice. Virtus indifferenter se habens ad plura, potest ad quodlibet eorum suam actionem terminare: sed uirtus diuina indifferenter se habet ad omnes personas, ergo Maior manifestatur ex potentia rationali: Minor uero & ex parte uirtutis, quia uirtus diuina communiter & indifferenter se habet ad omnes personas: & ex parte personarum, quia communis ratio personalitatis omnium personarum eadem est, hoc est uirtus est rationis: quoniam quilibet diuina persona est persona diuina hac ratione, quia subsistit incommunicabiliter in diuina natura: licet proprietates personales, quibus subsistunt, sint distinctae: sicut quilibet homo una & eadem ratione est persona: quia scilicet subsistit in natura humana, quamuis alia sit personalitas mea & alia illius. Consequenter autem probatur: quia cum assumptio duo im-

7. p. q. 43. ar.
4. & q. 22.
ar. 3.

Art. 1. huius
quaest.

AD TERTIUM dicendum, quod assumptio quae fit per gratiam adoptionis, terminatur ad quandam participationem diuinae naturae secundum assimilationem ad bonitatem illius, secundum illud 2. Pet. 1. Vt diuinae confortes naturae &c. Et ideo huiusmodi assumptio communis est tribus personis, & ex parte principij & ex parte termini: sed assumptio, quae est per gratiam unionis, est communis ex parte principij, non autem ex parte termini, ut dictum est.

ARTICVLVS V.

Utrum qualibet persona diuina potuerit humanam naturam assumere.

AD QUINTUM sic proceditur. **V**t quod nulla alia persona diuina potuerit humanam naturam assumere, praeter personam Filij. Per huiusmodi assumptionem factum est, quod Deus sit filius hominis: sed inconueniens esset, quod esse filij hominis conueniret Patri, uel Spiritui sancto: hoc enim uergeret in confusionem diuinarum personarum, ergo Pater uel Spiritus sanctus carnem assumere non potuit.

¶ 2 Praet. Per incarnationem diuinam homines affectu sunt adoptionem filiorum, secundum illud Rom. 8. Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum: sed filiatio adoptiua est participata similitudo filiationis naturalis, quae non conuenit nec Patri nec Spiritui sancto: unde ad Rom. 8. Quos praesciuit, & predestinauit conformes fieri imaginis filij sui, ergo uidetur, quod nulla alia persona potuerit incarnari, praeter personam filij.

¶ 3 Praet. Filius dicitur missus & genitus natiuitate temporali, secundum quod incarnatus est: sed patri non conuenit mitti, qui etiam est innascibilis, ut in prima parte habitum est. **E**rgo saltem persona patris non potuit incarnari.

SED CONTRA est, quod quicquid potest Filius, potest Pater & Spiritus sanctus, alioquin non esset eadem potentia trium personarum: sed Filius potuit incarnari, ergo similiter Pater & Spiritus sanctus.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, assumptio duo importat. scilicet actum assumptis, & terminum assumptionis: principium autem actus est uirtus diuina; terminus autem est persona. **V**irtus autem diuina communis est in differ-

reter se habet ad omnes personas: eadem etiam est communis ratio personalitatis in tribus personis, licet proprietates personales sint differentes. **Q**uoniamque autem uirtus aliqua indifferenter se habet ad plura, potest ad quodlibet eorum suam actionem terminare: sicut patet in potentibus rationalibus, quae se habent ad opposita, quorum utrunque agere possunt. Sic ergo diuina uirtus potuit naturam humanam unire personae Patris uel Spiritus sancti, sicut uniuertit eam personae Filij: & ideo dicendum, quod Pater uel Spiritus sanctus potuit carnem assumere, sicut & filius.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filiatio temporalis, qua Christus filius hominis, non constituit personam ipsius, sicut filiatio aeterna: sed est quiddam consequens natiuitatem temporalem. **V**nde si per hunc modum nomen filiationis ad Patrem uel Spiritum sanctum transferretur, nulla sequeretur confusio diuinarum personarum.

AD SECVNDUM dicendum, quod filiatio adoptiua est quaedam participata similitudo filiationis naturalis: sed fit in nobis appropriatae ad patrem, qui est principium naturalis filiationis, & per donum Spiritus sancti, qui est amor Patris & Filij, secundum illud Gal. 4. Misit Deus spiritum filij sui in corda nostra clamantem, Abba, pater: & ideo sicut filio incarnato, adoptiuam filiationem accepimus ad similitudinem filiationis naturalis eius, ita Pater incarnato adoptiuam filiationem recipere ab eo, tanquam a principio naturalis filiationis, & a Spiritu sancto tanquam a nexu communi Patris & Filij.

AD TERTIUM dicendum, quod patri conuenit esse innascibile secundum natiuitatem aeternam, quod non excluderet natiuitatem temporalem. **M**itti autem dicitur filius Dei secundum incarnationem, eo quod non est ab alio, sine quo incarnatio non sufficeret ad rationem missionis.

ARTICVLVS VI.

Utrum plures personae diuinae possint assumere unam numero naturam.

AD SEXTUM sic proceditur. **V**idetur quod duae personae diuinae non possint assumere unam, & eandem numero naturam. Hoc enim supposito, aut essent unus homo uel plures: sed non plures: sicut enim una natura diuina in personis pluribus non patitur esse plures Deos,

portet, scilicet actum & terminum, principium actus est uirtus diuina, terminus uero persona: ex hoc enim quod utrumque concurrere possit in qualibet persona, antecedens dicitur, consequens est quod quilibet persona potest assumere, quod conclusio dicit. **V**bi nota, quod hoc, quod pro probatione consequentiae ex principio corporis articuli allatum est, potest aliter introduci, ut scilicet uelut suppositio quaedam ministrans requisita ad posse assumere, & ad quae resolutio oportet potentem assumere, scilicet in uirtutem diuinam & personalitatem. **E**t sic formatur syllogismus, ut supra ad probandum antecedens, & consequentia relinquuntur per se nota.

Super Quaestione
1. articulum sex-
tum.

Titulus articuli ex iam dictis patet intelligendus de personis diuinis secundum suas personalitates proprias, ut ab inuicem distinguuntur: potest siquidem dupliciter intelligi, an plures personae diuinae possint unam & eandem naturam assumere. **P**rimo, loquendo de personis, ut conueniunt in natura diuina, hoc est secundum quod sunt unus Deus, & in hoc sensu quaestio superius discussa est. **E**t hic non queritur. **S**ecundo, loquendo de personis, ut ab inuicem propriis personalitatibus distinguuntur, ita quod qualibet persona trahat naturam illam ad suam propriam personalitatem, sic ut non pertinetur in alia ex hoc quod personatur in una, & e contra, sed pertinetur in una, ut distinguitur ab alia. **C**uius oppositum accideret, si hic Deus primo incarnatus esset: quoniam una & eadem ratione qualibet persona diceretur incarnata, scilicet

Artic.
quaest.

Dama.
c. 3.
110.
11. 13.
collig.

3. dist.
ar. 4.